

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДЛЯ 1-ГО КЛАСУ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ТИЖДЕНЬ 7
ТЕМА ТИЖНЯ:
**«МИ – ПІДПРИЄМЛИВІ
(ОСІННІЙ ДОБРОЧИННИЙ
ЯРМАРОК)»**

Схвалено ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» для використання в загальноосвітніх навчальних закладах, які працюють в межах дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти» протягом вересня 2017р. (лист №21.1/12 – Г – 701 від 10.10.2017р.).

Рецензенти:

Назаренко Г. А., доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник проректор КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», **Чепурна Н. М.**, кандидат педагогічних наук, доцент, ректор КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

Іванова О. С., учитель початкових класів середньої загальноосвітньої школи № 91 м. Львова, голова методичного об'єднання вчителів початкових класів

Жодна частина цієї публікації не може бути відтворена в будь-якому вигляді та будь-якими засобами без попередньої згоди

Модельна навчальна програма для першого класу та навчально-методичні матеріали // авторський колектив під керівництвом Шияна Р. Б. – 2017 р.

Зміст:

Пояснювальна записка	6
Ідейні засади	6
Орієнтовні дослідницькі / проблемні запитання	8
Завдання шостого тижня	8
Очікувані результати шостого тижня	8
Освітні галузі та очікувані результати учіння	9

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

Чи кожна людина може бути підприємливою?	14
Узагальнена таблиця: приклади навчальної діяльності.	
Очікувані результати учіння. Індекс конкретного очікуваного результату	14
Ранкова зустріч. «Як вітатися і спілкуватися»	18
Гра «Спіймай слово»	20
Вправа «Чи маю я якості підприємливої людини?»	22
Створення «Візуального словника»	22
Обговорення «Підприємливий добродій живе поруч»	23
Слухання уривка з казки К. Кірккопельто «Самушок» та висловлення власних пропозицій	24
Рольова гра «Як підготуватися до зустрічі з гостем Підприємливим добродієм / йкою»	24
Виготовлення та надсилання запрошення	25
Як знаходити ідеї та можливості?	27
Узагальнена таблиця: приклади навчальної діяльності	
Очікувані результати учіння. Індекс конкретного очікуваного результату.	27
Ранкова зустріч «Моя мрія»	31
Слухання казки про винахідливих героїв українська народна казка «Розумниця»	31
Математичний лабіринт	31
Вправа «Що б ти зробив, щоб допомогти іншим»?	32
Перегляд мультфільму «Казочка про добро / Те, що повертається»	33
Створення «Візуального словника»	33
Створення спільної подяки	35
Зустріч «Як стати підприємливим добродієм?»	35
Обмін враженнями (надсилання офіційної подяки)	35

Як здійснити задумане?	36
Узагальнена таблиця: приклади навчальної діяльності	
Очікувані результати учіння. Індекс конкретного	
очікуваного результату.	36
Ранкова зустріч. «Що я хочу робити в майбутньому?»	
(або «ким я хочу стати, коли виросту?»)	38
Математична естафета... ..	39
Обговорення в групах. Які товари і послуги надають	
люди різних професій?	40
Гра «Купівля корисності»	40
Діалог на тему «що я вмію зробити самостійно?»	43
Виготовлення корисної речі	43
Розробка поливалки для квітів	44
Виготовлення кашпо	46
Виконання однієї з цікавих ідей «пакування подарунка»	47
Рефлексія	47

Як отримати добрі результати?

Осінній благодійний Ярмарок	48
Узагальнена таблиця: приклади навчальної діяльності	
Очікувані результати учіння. Індекс конкретного	
очікуваного результату	48
Ранкова зустріч «Наш добродійний задум – Осінній ярмарок»	50
Осінній благодійний ярмарок	50
Мозковий штурм для скарбнички ідей	
«Що можемо зробити, щоб стати добродійцями вже сьогодні»	51
Міні-вистава для учасників ярмарку «Український ярмарок»	51
Слухання пісні Наталі Май «Сорочинський ярмарок»	57
Рефлексія	57

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ДІТЕЙ

Додаток 1.	59
Додаток 2.	61
Додаток 3.	62
Додаток 4.	63
Додаток 5.	64
Додаток 6.	65
Додаток 7.	66
Додаток 8.	67
Додаток 9.	68
Додаток 10.	69
Додаток 11.	70
Додаток 12.	71
Додаток 13.	72
Додаток 14.	73
Додаток 15.	74
Додаток 16.	75
Додаток 17.	77
Додаток 18.	78
Додаток 19.	79

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

матеріали для вчителя

матеріали для дітей

ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

Шановні колеги!

Перед Вами **Модельна навчальна програма для 1-го класу**, а також навчально-методичні матеріали до неї, які Ви ласкаво погодилися пілотувати в рамках **проекту «Нова українська школа»**. Від наших спільних зусиль залежатиме, наскільки полюблять Нову українську школу діти, оцінять її батьки, наскільки зросте якість початкової освіти в Україні.

Модельна навчальна програма для 1-го класу, а також навчально-методичні матеріали до неї створені на основі проекту **Державного стандарту початкової загальної освіти**, вони відповідають меті та ідейним засадам цього документу й реалізують загальні та конкретні очікувані результати, окреслені в ньому. Зокрема:

Метою початкової освіти є гармонійний розвиток дитини відповідно до її вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування загальнолюдських цінностей, підтримка життєвого оптимізму, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

Ідейні засади:

Презумпція талановитості дитини	Забезпечення рівного доступу до освіти, заборона будь-яких форм дискримінації
Цінність дитинства	Відповідність освітніх вимог віковим особливостям дитини, визнання прав дитини на навчання через діяльність, зокрема і гру
Радість пізнання	Організація пізнавального процесу, яка приносить радість дитині, широке використання в освітньому процесі дослідницької та проектної діяльності
Розвиток особистості	Замість «навченої безпорадності» – плекання самостійності та незалежного мислення. Підтримка з боку вчителя/вчительки розвине у дітей самоповагу та впевненість у собі
Здоров'я	Формування здорового способу життя і створення умов для фізичного й психоемоційного розвитку, що надзвичайно важливо для дітей молодшого шкільного віку
Безпека	Створення атмосфери довіри і взаємоповаги. Перетворення школи на безпечне місце, де немає насильства і цькування

1. Модельну навчальну програму сконструйовано на основі *потижневого планування* освітнього процесу з окресленням теми тижня й очікуваних результатів за галузями, які вчитель / вчителька реалізовуватиме впродовж тижня.

Більшість цих результатів має стратегічний характер, що й зумовлює їх повторюваність впродовж першого циклу навчання (1-2 класи) для формування вмінь і поглиблення знань учнів.

2. Модельну навчальну програму розроблено на основі *проблемно-пошукового підходу*.

У рамках тижня окреслено ті проблеми /дослідницькі чи проблемні запитання, які стануть основою інтеграції та стрижнем освітнього процесу. На розсуд учителя/ учительки ці проблемні запитання можна розглядати впродовж одного дня або ж у разі освітніх потреб чи посиленого інтересу дітей – впродовж двох днів. Програма та навчально-методичні матеріали заохочують до того, щоб учитель/ учителька через спостереження й рефлексію з'ясовував/ -ла очікування, потреби учнів і моделював інші проблемні запитання / ситуації, спираючись на ініціативу самих дітей.

Модельна навчальна програма містить завдання для педагога, які він ставить перед собою в рамках тижня, а також що мають знати і вміти учні (безвідносно до галузей) після розгляду проблемних запитань. В окремій таблиці подано очікувані результати тижня (за галузями).

Розгляд та опрацювання проблемних / дослідницьких проблем відбувається через орієнтовні види навчальної діяльності. Навпроти кожного виду діяльності подано, які очікувані результати можуть досягти учні, на чому має акцентувати увагу вчитель / вчителька під час реалізації цих завдань. За окресленим індексом ці результати можна легко співвіднести з конкретними очікуваними результатами, вміщеними у проекті Стандарту, позначати їх, щоб відстежувати системність досягнення цих результатів та правильно планувати освітній процес.

У таблицях запропоновано більше видів навчальної діяльності, ніж передбачено інтегрованим курсом «Я досліджую світ». Учитель/ учителька на свій розсуд частину цих завдань може перенести в рамки окремих предметів відповідно до основного змісту завдання (математика, навчання грамоти, мистецтво) або ж вилучити це завдання, змінити чи замінити його на більш відповідне.

Більшість орієнтовних видів навчальної діяльності відображає синергетичний підхід до освітнього процесу, коли виконання завдань із різних галузей, їх взаємопроникнення та переплетення підсилюють ефекти навчання.

3. Звідси, інтегрований підхід, відображений не тільки через специфічні «синергетичні» завдання, що моделюють життєві ситуації, з якими стикаються діти, а й через курс «Я досліджую світ».

Стрижнями інтегрованого підходу є теми тижня та проблемні / дослідницькі запитання, які варто розглядати з урахуванням схеми:

- математика (3 год. на тиждень окремо +1 год. інтегрована в курс «Я досліджую світ»);
- українська мова (5 год. на тиждень окремо +2 год. інтегровані в курс «Я досліджую світ»);
- іноземна мова, мистецтво, фізична культура – окремі предмети.

Педагог зможе поширювати розгляд теми тижня та проблемних запитань і на окремі предмети, якщо це дозволить зміст програми.

Кожен вид навчальної діяльності супроводжується докладним описом та орієнтовними навчально-методичними матеріалами для вчителів, призначеними заощадити час педагогові на пошуки. [Електронна версія цих матеріалів](#) допоможе збільшувати пропонувані ілюстрації, дописувати до них власні завдання, розмножувати матеріали для використання у класі. Багато запропонованих видів діяльності може бути розгорнуто до денного проекту.

Більшість навчально-методичних матеріалів ґрунтується на *конструюванні знань, а не на відтворенні*, що демонструє *партнерський підхід* до освітнього процесу, задекларований [Концепцією «Нова українська школа»](#).

Модельна навчальна програма та навчально-методичні матеріали колегіальний продукт, який постав улітку 2017 року у співпраці фахівців з усіх регіонів України. Ми вдячні за це всім нашим укладачам: учительським спільнотам пілотних шкіл, тренерам з усіх областей України, авторам проекту Державного стандарту початкової освіти, методистам. Пропоновані документи мають багато переваг, однак вони далекі від досконалості. Тому ми сподіваємося, що Ваше залучення до проекту – участь у пілотуванні цих матеріалів і їх творення, допоможуть зробити наш спільний продукт якіснішим.

Тиждень 7

ТЕМА ТИЖНЯ «Ми – підприємливі (осінній добродійний ярмарок)»

Орієнтовні дослідницькі / проблемні запитання:

- Чи кожна людина може бути підприємливою?
- Як знаходити ідеї та можливості?
- Як здійснити задумане?
- Як отримати добрі результати?

Завдання сьомого тижня:

1. Розвивати творче мислення, навички культури праці, уміння організовувати і планувати роботу, раціонально розподіляти свій час, самостійно приймати рішення.
2. Удосконалювати уміння спілкуватися, сприяти особистісному і соціальному розвитку.
3. Сприяти збагаченню словникового запасу та розумінню слів «підприємливий», «добро», «добродій/ка», «доброзичливість», «добродійність», «добродіє», «добродієць».
4. Стимулювати зацікавлення добродійством (робити добрі справи). Формувати потребу бути добродійцем.
5. Розвивати підприємливі якості та вміння.

Очікувані результати сьомого тижня:

На кінець тижня учні

знатимуть:

- що таке «підприємливість» і кого називають підприємливим/ою;
- що означають слова «добродій/ка», «доброзичливість», «добродійність», «добродіє», «добродієць»;
- чому люди купують і яку користь (цінність) шукають.

та вмітимуть:

- ставити запитання;
- генерувати і відстоювати власні ідеї у загальній дискусії класу або в групі;
- висловлювати пропозиції щодо спільних дій на основі ідей (згенерованих самотужки або групою);
- приймати в групі спільне рішення;
- організовувати спільну діяльність у групі;
- планувати свій час у процесі спільної праці.

№ з/п	Назва освітньої галузі	Очікувані результати учіння
1	Мовно-літературна	ВЗАЄМОДІЄМО УСНО З увагою сприймає усні репліки учителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, просьба, прощання) й доречно реагує на усну інформацію в діалозі; 2 МОВ 1.1–1. Обговорює сюжетно-рольову гру, в якій брав участь (як відбувалася гра? чи отримали задоволення від гри? якщо ні, то що цьому перешкодило); 2 МОВ 1.1–1. Сприймає монологічне висловлення (казку, вірш, розповідь про події з життя або про спостереження за чимось / кимось), 2 МОВ 1.1–2; - ставить запитання до усного повідомлення й відповідає на запитання, 2 МОВ 1.2–1; - ділиться своїми почуттями та емоціями від прослуханого висловлення (казка, вірш, розповідь про події з життя або про спостереження за чимось / кимось), 2 МОВ 1.8–1; - уживає форму кличного відмінка іменника для звертання на ім'я до іншої особи, уживає ввічливі слова, 2 МОВ 1.8–2; - уживає відповідну до ситуації спілкування (тематика тижня) лексику і несловесні засоби (жести, міміку тощо) 2 МОВ 1.7–1; - вступає в діалог, підтримує й ініціює діалог на теми, які викликають зацікавлення, 2 МОВ 1.6–2; - спостерігає за діалогом, де висловлюються різні погляди на предмет обговорення, робить висновки про важливість уважного ставлення до інших та потребу подивитися на річ з різних боків, 2 МОВ 1.6–3; - ділиться своїми почуттями та емоціями від прослуханого та побаченого, 2 МОВ 1.8–1; - розповідає про те, що його / її вразило, схвилювало, 2 МОВ 1.6–3. ЧИТАЄМО добирає малюнки, мелодії, співзвучні за настроєм до настрою художнього тексту (вірш), 2 МОВ 2.6–4; малює або добирає ілюстрації до художнього тексту (казка, вірш), створює аплікації, ліпить (напр., персонажів казок тощо), 2 МОВ 2.6.–1. ВЗАЄМОДІЄМО ПИСЬМОВО - записує елементарні повідомлення за допомогою умовних позначок для слів-назв предметів, дій, ознак, 2 МОВ 3.1–4; - розгадує та створює ребуси, 2 МОВ 3.1–4; - підписує друкованими літерами своє ім'я та прізвище, назву на власних малюнках, на роботі, виконаній спільно в групі, 2 МОВ 3.1 – 4 - називає в словах відомі букви, 2 МОВ 3.1–4; - відтворює графічні знаки за зразком, 2 МОВ 3.1–4. ДОСЛІДЖУЄМО МЕДІА - висловлює свої думки і почуття з приводу простих медіатекстів (дитячий журнал), 2 МОВ 2.5–5; - називає зображених на світлинах (малюнках, у мультфільмі) учасників спілкування, їхні дії та ознаки дій; робить висновки про настрій, емоції учасників спілкування, 2 МОВ 2.4–8;

	- створює прості медіапродукти (листівка, запрошення тощо), 2 МОВ 3.1–4. ДОСЛІДЖУЄМО МОВЛЕННЯ - розрізняє голосні (складотворчі) та приголосні звуки, 2 МОВ 4.1–1; - визначає кількість складів у слові, орієнтуючись на кількість голосних звуків, 2 МОВ 4.1–1; - визначає звуки в слові з опорою на задану кількість звуків, 2 МОВ 4.1–1; - розрізняє глухі та дзвінкі приголосні звуки, 2 МОВ 4.1–1; - розрізняє тверді та м'які парні приголосні звуки, 2 МОВ 4.1–1; - розрізняє звичайні за довготою приголосні звуки та подовжені приголосні звуки, 2 МОВ 4.1–1; - творить нові слова, замінюючи звук у слові, 2 МОВ 4.2–1; - вправляється у правильній вимові й наголошуванні слів (тематика тижня), 2 МОВ 4.1–2. ДРАМАТИЗУЄМО - використовує голос (тембр, темп, інтонацію) і мову тіла (міміку, жести, рухи) для створення образу в процесі рухливої гри (наприклад, «Пташки у гніздечках»), 2 МОВ 1.7–3.
2 Математична	ЛІЧБА Лічить до 5 в прямому і зворотному порядку. Відтворює в різних видах діяльності ймовірні та фактичні результати лічби об'єктів, що їх оточують (малює, викладає мозаїку, створює аплікацію, співає, складає власні лічилки тощо). ЧИСЛА, ДІЇ З ЧИСЛАМИ Читає і записує числа (1 – 5) – словами і цифрами. Утворює числа 2 – 5 прилічуванням одиниці до попереднього і відлічуванням одиниці від наступного до нього числа. Порівнює числа в межах 5, використовуючи знаки >, <, =. Співвідносить кількість елементів у групі об'єктів навколишнього середовища з відповідним числом і навпаки. Утворює рівності на основі знання про склад чисел 2 – 5. ВИМІРЮВАННЯ ВЕЛИЧИН Впізнає на циферблаті годинника час («п'ята година»). Будує відрізок заданої довжини (1 – 5 см). Вимірює довжину предметів або відрізків (довжиною до 5 см). Співвідносить цифру з її зображенням на лінійці, монетах, купюрах, циферблаті годинника. ПРОСТОРОВІ ВІДНОШЕННЯ, ГЕОМЕТРИЧНІ ФІГУРИ Розпізнає геометричні фігури – п'ятикутник. Створює моделі п'ятикутника з підручного матеріалу (пластиліну, глини, соломки тощо). Розпізнає серед тверджень правильні або неправильні самостійно чи за допомогою однокласників, дорослих. Обґрунтовує власну думку. РОБОТА З ДАНИМИ

3	Природнича Я ПІЗНАЮ ПРИРОДУ - добирає відомості / дані з різних джерел інформації; - розповідає про власні емоції, які виникають під час спостереження та експериментування. Я У ПРИРОДІ Дотримується правил безпечної поведінки в довкіллі та пояснює ці правила іншим. Я У РУКОТВОРНОМУ СВІТІ - формулює запитання про все, що його / її цікавить; - використовує інформацію, отриману з відомих та запропонованих іншими джерел (книги, фільми тощо); - пояснює, що не всі матеріали, створені людиною, корисні для довкілля; - запитує, щоб довідатися більше.
4	Технологічна МОЯ ТЕХНІЧНА ТВОРЧІСТЬ І ТЕХНІКА Прогнозує, яким має бути виріб, описує, як він мав би виглядати. Я У СВІТІ ТЕХНОЛОГІЙ Дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань. МІЙ ПОБУТ Разом з дорослими планує та реалізовує найпростіші трудові дії.
5	Соціальна і здоров'язбережна БЕЗПЕКА Дотримується правил безпеки при виконанні завдань. Ставиться з повагою до інших осіб. ЗДОРОВ'Я Розрізняє різні способи використання часу (навчання, гра, відпочинок). Встановлює дружні стосунки з дітьми своєї та іншої статі. Виконує запропоновану роль, погоджується із рішенням групи. ДОБРОБУТ Шукає можливості, щоб допомогти іншим. Знаходить приклади ідей, що мають цінність для нього та інших. Демонструє, що прагне довідатись про щось нове. Розрізняє справи, які добре вдаються, та справи, які не вдаються. Пояснює важливість добрих вчинків для людини та довкілля. Об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання та гри. Пояснює, чому людині потрібна добродійність. Розпізнає поведінку, яка показує сумлінність, чесність, відповідальність. Пояснює, яка діяльність приносить радість і користь (створення цінності для людей). Спілкується з батьками, вчителями, однокласниками. Розповідає про те, що його / її вразило, схвилювало. Визначає послідовність кроків для виконання отриманого завдання.

	Підтримує та приймає інших. Визначає свої потреби, бажання, інтереси та цілі.
6	Громадянська та історична
	Я – ЛЮДИНА
	- розмірковує, якими рисами характеру має володіти людина і чому;
	- аналізує свою поведінку, уподобання, виділяючи риси, якими вирізняється серед інших і які надають йому / їй неповторності.
	Я – СЕРЕД ЛЮДЕЙ
	- надає допомогу тим, хто її потребує, і висловлює вдячність за підтримку; - уважно вислуховує думку співрозмовника, висловлює свої погляди, шануючи гідність інших; - переконує у важливості поваги до інших, спираючись на власний досвід і доступні джерела (почуте, прочитане); - пояснює, до кого можна звернутися за допомогою, якщо когось ображають або принижують; - обстоює думку, що не треба замовчувати прояви негідної поведінки інших; - переповідає (усно / письмово) відповіді на ці запитання.
	Я – ГРОМАДЯНИН УКРАЇНИ І ЄВРОПЕСЬЦЬ
	- представляє зібрані відомості доступними виражальними засобами.
	МОЯ ШКІЛЬНА ТА МІСЦЕВА ГРОМАДИ
	- розповідає про видатних історичних осіб / сучасників, життя і діяльність яких пов'язані з місцевою громадою.
7	Мистецька
	ПІЗНАННЯ, ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МИСТЕЦТВА
	Сприймає твір мистецтва, добираючи із запропонованих ті слова, які співзвучні особистим емоціям та враженням. Характеризує мелодії пісень персонажів мультфільму, визначає темп музики (повільно, помірно, швидко). Обговорює з однолітками свої враження від мистецтва, проблемні питання; описує своє розуміння, пояснює свою позицію; пояснює вчинки персонажів на основі переглянутого твору та власного досвіду. Співає вивчені дитячі пісні (зокрема, музичний фольклор) у відповідному настрої, характері. Дотримується правил співу (постава, дихання, інтонація). Виконує нескладні ролі в інсценізаціях. Рухається в ритмі й темпі музики, узгоджує свої рухи з музичним супроводом (співом). Сприймає твір мистецтва, добираючи із запропонованих ті слова, які співзвучні особистим емоціям та враженням. Характеризує мелодії пісень персонажів мультфільму, визначає темп музики (повільно, помірно, швидко). Малює графічними матеріалами, фарбами. Презентує результати власної творчості (демонструє власні твори образотворчого мистецтва) перед однолітками. Співає улюблені дитячі пісні.

	Уважно сприймає твір мистецтва, виявляє свої враження від нього різними художніми засобами (звуками, кольорами, лініями, мімікою, рухами). Працює (вирізує, конструює) з папером. Дотримується правил техніки безпеки. Не боїться представляти результати діяльності. КОМУНІКАЦІЯ ЧЕРЕЗ МИСТЕЦТВО
8 Фізкультурна	БАЗОВА РУХОВА ДІЯЛЬНІСТЬ Бере участь у рухливих іграх. СПЕЦИФІЧНА РУХОВА ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ПОВ'ЯЗАНА З ВИДАМИ СПОРТУ ІГРОВА ТА ЗМАГАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ (РУХЛИВІ ІГРИ ТА ЕСТАФЕТИ)

Чи кожна людина може бути підприємливою?

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс конкретного очікуваного результату
I.	Ранкова зустріч «Як вітатися і спілкуватися» (Учні обирають свій спосіб привітання)	Сприймає усну інформацію, доречно реагує на усні репліки вчителя й однокласників. Уживає форму кличного відмінка іменника для звертання по імені до іншої особи, уживає ввічливі слова. Вступає в діалог, підтримує й ініціює діалог на теми, які викликають зацікавлення. Приймає інших.	2 МОВ 1.1–1 2 МОВ 1.8–2 2 МОВ 1.6–2 2 СЗО 1.2–2
II.	Гра «Спіймай слово» (учні плескають у долоні, коли на їхню думку ця риса притаманна підприємливій людині (підприємцю, господарю)	Досліджує значення нових слів. Уживає відповідну до ситуації спілкування (тематики тижня) лексику і несловесні засоби (жести, міміку тощо). Розмірковує, якими рисами характеру має володіти людина і чому. Аналізує свою поведінку, уподобання, виділяючи риси, якими вирізняється серед інших і які надають йому / їй неповторності.	2 МОВ 4.1–4 2 МОВ 1.7–1 2 ГІО 6.1–1 2 ГІО 6.1–2
III.	Вправа «Чи кожен може бути підприємливим?» Складання переліку особистих підприємливих якостей	Уживає відповідну до ситуації спілкування (тематики тижня) лексику і несловесні засоби (жести, міміку тощо). Вправляється у правильній вимові й наголошуванні слів (тематика тижня). Підписує друкованими літерами своє ім'я та прізвище, назву на власних малюнках, на роботі, виконаній спільно в групі. Називає в словах відомі букви. Пояснює, яка діяльність приносить і радість, і користь (створення цінності для людей).	2 МОВ 1.7–1 2 МОВ 4.1–2 2 МОВ 3.1–4 2 МОВ 3.1–4 2 СЗО 3.4–4
IV.	Створення	Досліджує значення нових слів.	2 МОВ 4.1–4

«Візуального словника» Фіксуються слова: «добро», «добродій / ка»,	Уживає відповідну до ситуації спілкування (тематики тижня) лексику і несловесні засоби (жести, міміку тощо). Розгадує та створює ребуси. Визначає кількість складів у слові, орієнтуючись на кількість голосних звуків. Вправляється у правильній вимові й наголошуванні слів (тематика тижня). Лічить за правилами лічби об'єкти навколишнього світу. Співвідносить кількість елементів у групі з відповідним числом і навпаки.	2 МОВ 1.7–1 2 МОВ 3.1–4 2 МОВ 4.1–1 2 МОВ 4.1–2 2МАО 3.1–1 2МАО 2.1–3
V. Обговорення «Підприємливий добродій живе поруч» (діти пропонують підприємливих ДОБРОДІЇВ із свого міста / села, яких вони знають) та визначають особу, яку хочуть запросити в гості	Розповідає про підприємливих людей / добродійців / волонтерів, життя і діяльність яких пов'язані з місцевою громадою.	2 ГЮ 3.1–3
VI. Слухання уривка з казки К. Кірккопельто «Самушок» та висловлення власних пропозицій	Сприймає монологічне висловлення (казку, вірш, розповідь про події з життя або про спостереження за чимось / кимось). Малює або добирає ілюстрації до художнього тексту (казка, вірш), створює аплікації, ліпить (напр., персонажів казок тощо). Висловлює думку про те, як факти, думки із тексту можуть допомогти в конкретних життєвих ситуаціях.	2 МОВ 1.1–2 2 МОВ 2.6–1 2 МОВ 2.5–4
VII Рольова гра «Як підготуватися до зустрічі з гостем (підприємливим ДОБРОДІЄМ / ЙКО Ю). (учні самі повинні запропонувати та продемонструвати дії) - Як запросити на зустріч?	Обговорює сюжетно-рольову гру, в якій брав участь (як відбувалася гра? чи отримали задоволення від гри? Якщо ні, то що цьому перешкодило?). Знаходить приклади ідей, що мають цінність для нього / неї та інших. Формулює запитання про все, що його / її цікавить.	2 МОВ 1.1–1 2 СЗО 1.1–10 2 ПРО 4.4–1 2 МОВ 2.2–3 2 СЗО 1.4–4

- Як зустріти гостя? - Які запитання поставити? - Як висловити подяку за візит?			
VII	Виготовлення	Створює прості медіапродукти	2 МОВ 3.1–4
I	та надсилання	(листівка, запрошення тощо).	
	запрошення (учні	Малює графічними матеріалами,	2 МИО 1.1–52
	з учителем	фарбами;	
	узгоджують	- працює (вирізує) з папером;	2МИО 1.1–6
	текст запрошення;	- використовує всю площину	2 МИО 1.1–92
	учитель друкує текст	аркуша;	МИО 1.1 – 11
	або допомагає	- дотримується правил техніки	2 МИО 3.2 – 1
	записати)	безпеки;	
		- не боїться представляти	
		результати діяльності.	

Чи кожна людина може бути підприємливою?

I. Ранкова зустріч. «Як вітатися і спілкуватися»

Разом з сонечком встаємо ми.
На ранкову зустріч в школу поспішаємо.
Поділившись настроєм своїм,
Ми частинку серця друзям залишаємо.
Другу руку простягни
І міцніше обійми,
Подаруй йому тепло своїх долонь.
З добрим ранком привітай,
Добра й щастя побажай.
Щоб міцнішим стало наше дружнє коло.

18

ЦІЛІ

*Встановити контакт із однокласниками.
Дізнатися більше один про одного.
Оволодіти різними способами привітання.*

Учні встають і ходять по класу, вітаючись одне з одним. Вони вибирають свій спосіб привітання, наприклад, обіймаються, тиснуть руку чи плескаються по спині. Вони повинні привітатися з якомога більшою кількістю людей, обмінюючись лише іменами.

Приблизно за хвилину зупиніть їх і попросіть поговорити з тим, поруч з ким вони знаходяться. Треба розповідати йому / їй про себе протягом 1–2 хвилин. Далі продовжуйте вітання.

Повторіть це три-чотири рази.

Попросіть учнів запропонувати декілька способів знайомства:

- у транспорті;
- на роботі;
- в магазині тощо

Матеріали для дітей. Додаток 1

Фото «як люди вітаються»

19

II. Гра «Спіймай слово»

1. Підготуйте попередньо (*запишіть на аркушах паперу*) характеристики, що притаманні різним людям:
творча, енергійна, хитра, смілива, працелюбна, впевнена, лінива, самостійна, пунктуальна, надійна, товариська.
2. Запропонуйте учням вибрати ті характеристики, якими, на їхню думку, має володіти підприємлива особа.
3. Проведіть гру «Спіймай слово» (*учні плескають у долоні, якщо ця риса притаманна підприємливій людині*).

Творча, хитра, рішуча, працелюбна, впевнена, лінива, самостійна, приносить користь, добродійна, відповідальна, наполеглива, незалежна, обережна, підтримує інших, зацікавлена, надійна, старанна.

4. Запитайте учнів, чи можуть вони полічити обрані характеристики підприємливої людини.

Матеріали для дітей. Додаток 2

творча
хитра
рішуча
працелюбна
впевнена
лінива
самостійна
приносить користь
добродійна
відповідальна
наполеглива
незалежна
обережна
підтримує інших
зацікавлена
надійна
старанна
активна

III. Вправа «Чи маю я якості підприємливої людини?»

Складання переліку особистих підприємницькі якостей.

1. Попросіть, щоб кожен учень класу написав на аркуші своє ім'я.
2. Запропонуйте, щоб учні спробували дібрати до однієї з літер свого імені назву власної якості / сильної сторони (усно!).
3. Після виконання вправи попросіть охочих представити свою характеристику.
4. Зверніть увагу дітей на те, що усвідомлення власних переваг допомагає людині досягнути бажаного та бути підприємливою.

22

Матеріали для дітей. Додаток 3

Чи кожна людина може бути підприємливою?

Наприклад:

Д – обродійний

А –

Н –

И –

Л –

О –

С –

О – бережна

Ф –

І –

Я –

IV. Створення «Візуального словника»

«добро», «добродій / ка»

Дослідження і фіксування нових слів.

Лічба засвоєних слів.

Матеріали для дітей. Додаток 4

Добро + дія

Добродій

Добродійка

V. Обговорення «Підприємливий добродій живе поруч»

(Діти пропонують підприємливих ДОБРОДІЇВ із свого міста / села, яких вони знають) та визначають особу, яку хочуть запросити в гості.

1. Запропонуйте дітям розповісти про підприємливих добродіїв свого міста / села, яких вони знають та визначити особу, яку вони хочуть запросити в гості.
2. Спільно з дітьми визначте особу, з якою вони хотіли б зустрітися.

Матеріали для дітей. Додаток 5

24

VI. Слухання уривка з казки К. Кірккопельто «Самушок» та висловлення власних пропозицій.

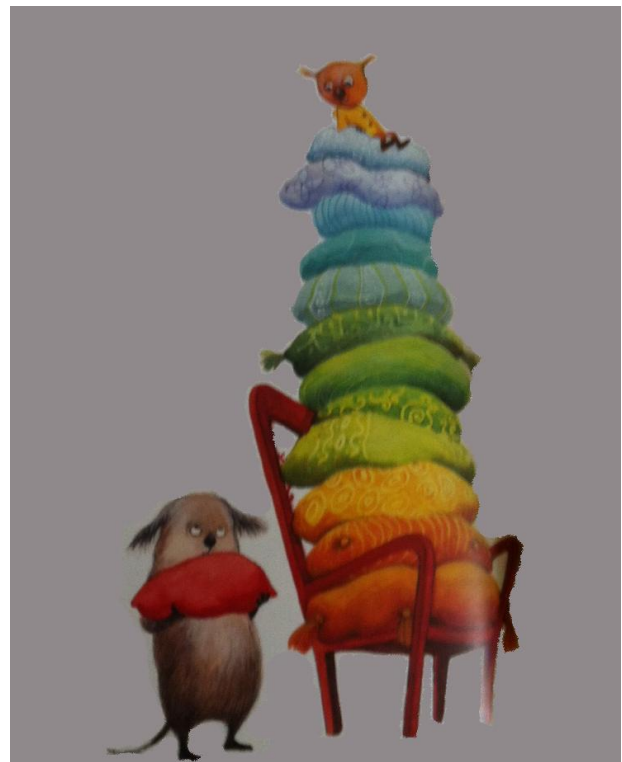
Самушок чемно вклонився гості (як радив його нотатник) – і раптом згадав про стілець. Він рішуче взяв Хоробрюню за руку і повів її до свого улюбленого крісла.

– Подушечку? – запропонував він, бо друзі приємно буде посидіти на чомусь м'якенькому.

І Самушок притягнув геть усі подушки, що знайшлися в домі.

– Дякую, мені дуже зручно, – озвалась Хоробрюня з вершечка подушкової вежі.

– М'якесенько!

VII. Рольова гра «Як підготуватися до зустрічі з гостем Підприємливим ДОБРОДІЄМ / ЙКОЮ» (учні самі повинні запропонувати та продемонструвати дії).

1. Проведіть дискусію в класі та рольову гру:

- щоб навчити учнів ставити питання;
- підготувати запрошення;
- заздалегідь скласти офіційну подяку.

2. Обговоріть такі питання:

- Як запросити на зустріч?
- Як зустріти гостя?
- Які запитання поставити?
- Як висловити подяку гостю за візит?

ЗАВЖДИ ТРЕБА ПИСАТИ ЛИСТИ ПОДЯКИ, І ГРУПА МУСИТЬ НАПРИКІНЦІ ОБГОВОРЮВАТИ РЕЗУЛЬТАТИ.

Матеріали для дітей. Додаток 6

Як підготуватися до зустрічі з гостем Підприємливим
ДОБРОДІЄМ / ЙКОЮ

25

- Як зустріти гостя?
- Які запитання поставити?
- Як висловити подяку гостю за візит?

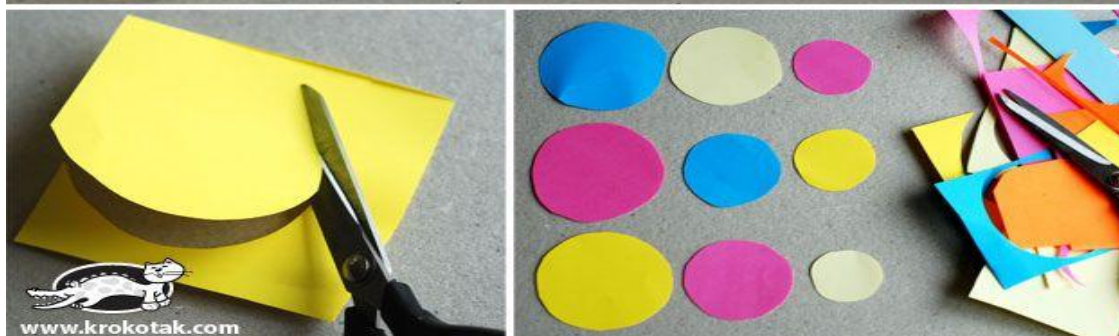
VIII. Виготовлення та надсилення запрошення

(учні з учителем узгоджують текст запрошення; учитель друкує текст або допомагає записати).

Ідеї створення запрошення, наприклад,

- на зустріч;
- на ярмарок.

Ці завдання діти гарно сприймають. Їх можна виконувати в парах, щоб діти змогли допомагати один одному.

Як знаходити ідеї та можливості?

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс конкретного очікуваного результату
I.	Ранкова зустріч «Моя мрія»	З увагою сприймає усні репліки учителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, прохання) й доречно реагує на усну інформацію в діалозі. Ставить запитання до усного повідомлення й відповідає на запитання. Встановлює дружні стосунки з дітьми своєї та іншої статі.	2 МОВ 1.1–1 2 МОВ 1.2–1 2 СЗО 1.4–3
II.	Слухання казки про винахідливих героїв, які вміють знаходити ідеї у скрутних ситуаціях	Сприймає монологічне висловлювання (казку, вірш, розповідь про події з життя або про спостереження за чимось / кимось). Пояснює вчинки персонажів на основі змісту тексту та власного досвіду. [- <i>сприймає</i> твір мистецтва, добираючи із запропонованих ті слова, які співзвучні з особистими емоціями та враженнями; - <i>характеризує</i> мелодії пісень персонажів мультфільму, <i>визначає</i> темп музики (повільно, помірно, швидко); - <i>обговорює</i> з однолітками свої враження від творів мистецтва, проблемні питання; описує своє розуміння, пояснює свою позицію; - <i>пояснює</i> вчинки персонажів на основі переглянутого твору та власного досвіду.	2 МОВ 1.1–2 2 МОВ 2.4–3 2 МИО 2.1-1 2 МИО 2.1–2 2 МОВ 2.4–3 2 МИО 3.4–1
III.	Математичний лабіринт (допоможіть песикові дістатися	Утворює рівності на основі знання про склад чисел 2 – 5. Обґрунтовує власну думку.	2 МАО 2.1–1 2 МАО 1.6–1

до буди, йдучи лише по тих слідах, на яких записано вирази з результатом 5)			
IV.	Обговорення «Що б ти зробив, щоб допомогти іншим»? Робота у групах (пропонуємо відповісти на запитання): Щоб ти зробив? Наприклад, • ти перетворився б на золоту рибку? • ти навчився б читати чужі думки? • ти став би невидимим? • ти міг би ходити по воді? • ти міг би літати? Діти сідають у коло і дають відповіді по черзі.	Пояснює важливість добрих вчинків для людини та довкілля. Дотримується правил безпечної поведінки в довіллі та пояснює ці правила іншим. Об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання та гри. Надає допомогу тим, хто її потребує, і висловлює вдячність за підтримку.	2СЗО 1.1–10 2 ПРО 3.2–2 2 СЗО 4.4–6 2 ГЮ 7.2–2

V.	Перегляд мультфільму «Казочка про добро / Те, що повертається» (https://www.youtube.com) або слухання оповідання В. Сухомлинського «Всі добрі люди – одна сім'я» тощо.	Називає зображених на світлинах (малюнках, у мультфільмі) учасників спілкування, їхні дії та ознаки дій; робить висновок про настрій, емоції учасників спілкування. Пояснює, чому щось у творі подобається, а щось – ні (вчинки, мовлення персонажа, описи тощо). Обстоює думку, що не треба замовчувати негідну поведінку інших. Пояснює вчинки персонажів на основі змісту тексту та власного досвіду: - <i>сприймає</i> твір мистецтва, добираючи із запропонованих ті слова, які співзвучні особистим емоціям та враженням; - <i>характеризує</i> мелодії пісень персонажів мультфільму, визначає темп музики (повільно, помірно, швидко); - <i>обговорює</i> з однолітками свої враження від мистецтва, проблемні питання; описує своє розуміння, пояснює свою позицію; - <i>пояснює</i> вчинки персонажів на основі переглянутого твору та власного досвіду.	2 МОВ 2.4–8 2 МОВ 2.5–1 2 ГЮ 6.2–3 2 МОВ 2.4–3 2 МІО 2.1–1 2 МІО 2.1–2 2 МОВ 2.4–3 2 МІО 3.4–1
VI.	Створення «Візуального словника» (учитель записує слова, де вимова співпадає із написанням, решта слів може бути зафіксована ребусами або малюнками; у разі неможливості використання малюнка слово називається, але не фіксується). Усно обговорюються:	Досліджує значення нових слів. Уживає відповідну до ситуації спілкування (тематики тижня) лексику і несловесні засоби (жести, міміку тощо). Розгадує та створює ребуси. Визначає кількість складів у слові, орієнтуючись на кількість голосних звуків. Вправляється у правильній вимові й наголошуванні слів (тематика тижня). Лічить за правилами лічби об'єкти навколишнього світу. Співвідносить кількість елементів у групі з відповідним числом і навпаки.	2 МОВ 4.1–4 2 МОВ 1.7–1 2 МОВ 3.1–4 2 МОВ 4.1–1 2 МОВ 4.1–2 2 МАО 3.1–1 2 МАО 2.1–3

	«доброзичливість», «добродійність», «добродієвість». Лічба елементів, з яких складається ребус або Лічба кількості слів у реченні.		
VII.	Створення спільної подяки (учні з учителем узгоджують текст подяки; учитель друкує текст або допомагає записати).	Створює прості медіапродукти (листівка, запрошення тощо). Малює графічними матеріалами, фарбами.	2 МОВ 3.1–4 2 МИО 1.1–5
VIII	Зустріч «Як стати підприємливим ДОБРОДІЄМ?» (наскільки це можливо, учні самі повинні запросити гостя, представити його / її, зробити і подати каву, розсадити гостей та учасників, ставити запитання і думати).	Ставить запитання до усного повідомлення й відповідає на запитання. Запитує, щоб довідатися більше. Формулює запитання про все, що його / її цікавить. Переконує у важливості поваги до інших, спираючись на власний досвід і доступні джерела (почуте, прочитане).	2 МОВ 1.2–1 2 ПРО 4.2–2 2 ПРО 3.3–10 2 ПРО 4.4–1 2 ГІО 6.2–1
IX.	Обмін враженнями (Надсилання офіційної подяки)	Ділиться своїми почуттями та емоціями від прослуханого та побаченого.	2 МОВ 2.3–1 2 МИО 3.3–3

Як знаходити ідеї та можливості?

I. Ранкова зустріч. «Моя мрія»

Доброго ранку – сонце привітне!
Доброго ранку – небо блакитне!
Доброго ранку – в небі пташки!
Доброго ранку – зелені дубки!
Доброго ранку – люди привітні!
Я всім бажаю, щоб посмішки квітли!

Доброго ранку! Доброго дня!
Хай плещуть долоньки,
Хай тупають ніжки.
Працюють голівки,
І сяють усмішки.
Доброго ранку! Доброго дня!
Бажаєте ви. Бажаю вам я!

II. Слухання казки про винахідливих героїв

(наприклад, українська народна казка «Розумниця»

<https://www.youtube.com/watch?v=4h6swuJogx0>), які вміють знаходити вихід зі скрутних ситуацій.

Обговорення в колі.

1. Який герой вам найбільше сподобався?
2. Які риси підприємливої людини виявили герої?
3. Які ідеї допомогли героям у скрутній ситуації?

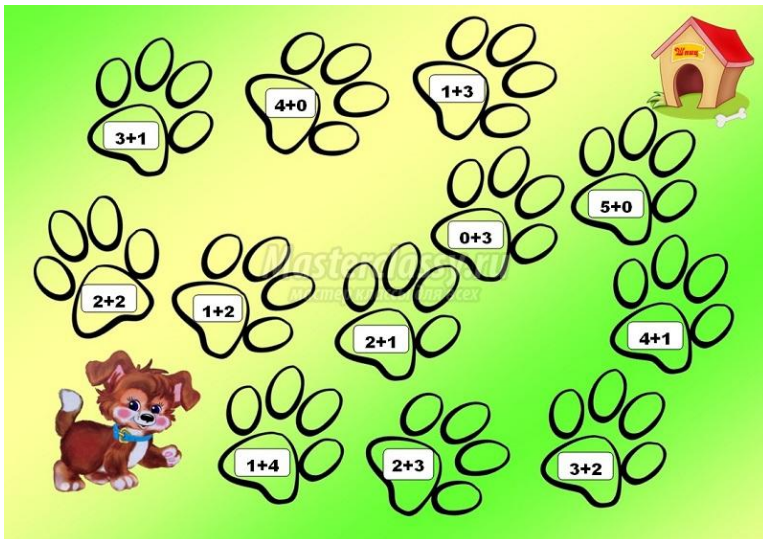
III. Математичний лабіринт

Матеріали для дітей. Додаток 8

Математичний лабіринт

Допоможіть песикові дістатися до буди, йдучи лише по тих слідах, на яких записано вирази з результатом 5

Лічилка:

- Раз-два. Ну й дива!
 - Раз-два-три! Ти диви!
 - Три-чотири! Говорили!
 - Раз-два-три-чотири-п'ять!
- Зранку вчуся рахувати.
Все полічено навкруг:
Квіточки, ріка і крук,
Що на дереві сидить
І кричить мені: «Ур-ра!
Рраз-два-три-чотири –
Кр-ра!»

У нагороду за пройдений шлях діти отримують листочок-розмальовку.

IV. Вправа «Що б ти зробив, щоб допомогти іншим?»

ЦІЛІ

- розвиток творчого мислення;
- розвиток комунікативних здібностей учнів;
- розвиток умінь творчо вирішувати проблеми;

- внести елемент пожвавлення.

Ділимо клас на маленькі групи і пропонуємо дати відповіді на запитання:

- Запропонуйте дітям уявити, «ЩО було б якби?»
- Попросіть дітей запропонувати ідеї: **«Що б ти зробив, щоб допомогти іншим, ЯКБИ... ?».**

Діти сідають у коло і дають відповіді по черзі (робота в групі).

Приклади питань:

- ти перетворився б на золоту рибку?
- ти навчився б читати чужі думки?
- ти став би невидимим?
- ти міг би ходити по воді?
- ти міг би літати?

Матеріали для дітей. Додаток 9

Що б ти зробив, щоб допомогти іншим ?

V. Перегляд мультфільму

«Казочка про добро / Те, що повертається» або слухання казки «Добро і Зло», оповідання В. Сухомлинського «Всі добрі люди – одна сім'я» тощо.

Перегляньте.

Обговоріть.

VI. Створення «Візуального словника»

(учитель записує слова, де вимова співпадає з написанням, решта слів може бути зафіксована ребусами або малюнками; у разі неможливості використання малюнка слово називається, але не фіксується).

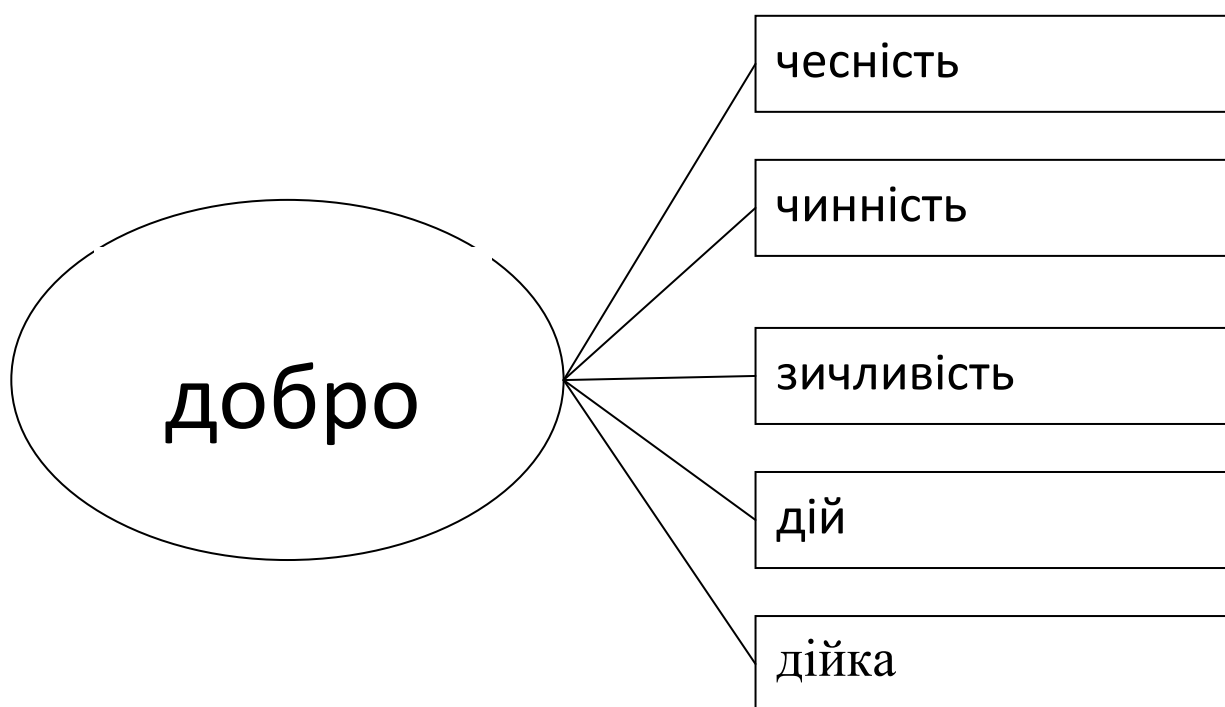
Усно обговорюються:

- «доброзичливість»,
- «добродійність»,
- «добродієвість».

Матеріали для дітей. Додаток 10

Створення «Візуального словника»

34

Чесність

Дія

ДОБРО

Зичити

Чинити

VII. Створення спільної подяки

(учні з учителем узгоджують текст подяки; учитель друкує текст або допомагає записати)

Матеріали для дітей. Додаток 11

Створення спільної подяки

35

VIII. Зустріч «Як стати підприємливим ДОБРОДІЄМ?»

(наскільки це можливо, учні самі повинні запросити гостя, представити його / її, зробити і подати каву, розсадити гостей та учасників на місця, ставити запитання і **думати**).

ЦІЛІ

- розвивати соціальні навички;
- дати дітям можливість ставити запитання;
- стимулювати зацікавлення.

Ви можете запросити одного гостя для всього класу або кількох, що виступатимуть у малих групах.

Наскільки це можливо, варто, щоб учні (за участі вчителя)

- зустріли гостя;
- представили його / її;
- розсадили гостей та зайняли свої місця;
- ставили запитання і думали;
- подякували гостю за візит.

IX. Обмін враженнями (надсилання офіційної подяки)

Як здійснити задумане?

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс конкретного очікуваного результату
I.	Ранкова зустріч. «Що я хочу робити в майбутньому?» (або «Ким я хочу стати, коли виросту?»)»	Уживає відповідну до ситуації спілкування (тематики тижня) лексику і несловесні засоби (жести, міміку тощо). Підтримує та приймає інших.	2 МОВ 1.7–1 2 МОВ 1.5–1 2 СЗО 1.2–2
II.	Математична естафета	Утворює рівності на основі знання про склад чисел 2 – 5. Розпізнає геометричні фігури – п'ятикутник. Обґрунтовує власну думку. Обговорює сюжетно-рольову гру, у якій брав участь (як відбувалася гра? чи отримали задоволення від гри? якщо ні, то що цьому перешкодило?).	2 МАО 2.1–1 2 МАО 4.2–1 2 МАО 1.6–1 2 МОВ 1.1–1
III.	Діалог на тему «Що я вмію зробити самостійно?»	Вступає у діалог, підтримує й ініціює діалог на теми, які викликають зацікавлення. Спостерігає за діалогом, де висловлюються різні погляди на предмет обговорення, робить висновки про важливість уважного ставлення до інших та потребу подивитися на річ з різних боків. Визначає свої потреби, бажання, інтереси та цілі. Розрізняє справи, які йому / їй добре вдаються. Уважно вислуховує думку співрозмовника, висловлює свій погляд, шануючи гідність інших.	2 МОВ 1.6–2 2МОВ 1.6–3 2 СЗО 4.3–1 2 СЗО 4.6–6 2 ГІО 7.2–3
IV.	Збір даних про ті види діяльності, які учні вміють робити самостійно	Збирає дані, що відображають конкретну життєву ситуацію на основі запропонованого опитувальника (два–три запитання).	2 МАО 1.1–1

		Використовує зібрані (наявні) дані для спілкування щодо досліджуваної проблеми. Лічить за правилами лічби об'єкти навколишнього світу.	2 МАО 1.1–2 2 МАО 3.1–1
V.	Гра «КУПІВЛЯ КОРИСНОСТІ» Гра «Лото» обговорення: • Чому люди купують?..	Ставить запитання до усного повідомлення й відповідає на запитання.	2 МОВ 1.2–1
VI.	Дослідження «Чи буде безпечним виготовлення і використання створеного тобою продукту?»	Ставить запитання до усного повідомлення й відповідає на запитання. Пояснює важливість добрих вчинків для людини та довкілля. Пояснює, що не всі продукти / товари корисні для здоров'я.	2 МОВ 1.2–1 2 СЗО 1.1–10 2 СЗО 4.5–1 2 СЗО 4.6–6
VII.	Виготовлення корисної речі (напр. поливалка для квітів з використаної поліетиленової пляшки).	Уживає відповідну до ситуації спілкування (тематики тижня) лексику і несловесні засоби (жести, міміку тощо).	2 МОВ 1.2–1
VIII.	Виконання однієї з цікавих ідей «Пакування подарунка»	Ставить запитання до усного повідомлення й відповідає на запитання. Разом із дорослими <i>планує</i> та <i>реалізовує</i> найпростіші трудові дії: ремонтує іграшки, книжки; доглядає за рослинами і тваринами; готує страви за рецептами; доглядає за одягом та взуттям).	2 МОВ 1.2–1 2 ТЕО 2.3–1
IX.	Рефлексія		

Як здійснити задумане?

Учнів заохочують розробляти та перевіряти власні ідеї. Цього вони досягають, використовуючи різні творчі методи, працюючи в малих групах.

38

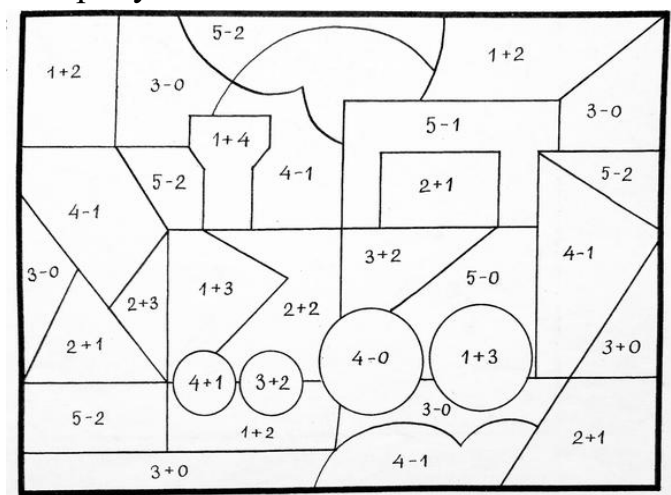
I. Ранкова зустріч.

Доброго ранку!
Доброго дня!
Доброго вечора – нині, щодня!
Хай не псується годинник на вежі.
Хай буде все на землі, як належить:
Сонце – як сонце, літо – як літо,
Дощик – як дощик, діти – як діти.
Кожному дому я щастя бажаю!
Маку – цвітіння, житу – врожаю,
Небові – миру, голубу – неба.
Кожній дитині – всього, що треба.
Хай усміхаються діти щодня.
Доброго ранку!
Доброго дня!

**«Що я хочу робити в майбутньому?»
(або «Ким я хочу стати, коли виросту?»)**

II. Математична естафета (кожна група учнів одержує картку із завданням та три фломастери: зелений, жовтий і червоний. Завдання: якомога швидше розфарбувати зображення, причому зеленим кольором ті частини малюнка, на яких записано вираз із результатом **3**, жовтим – **4**, червоним – **5**. Після завершення роботи обговорити з учнями, що саме привело їхню команду до перемоги / поразки – за кожне правильно виконане завдання учні отримують нагороду.

Завдання для естафети (на вибір учителя)

1. Індики в черевиках
П'ятеро індиків
Бігло в черевиках.
Скільки черевиків
У п'ятох індиків?
2. На столі стояло 3 кухлі з молоком. Кіт випив один кухоль молока. Скільки кухлів залишилось?
3. У школу йшло 7 дівчаток. Назустріч їм – 2 дівчинки. Скільки дітей ішло в школу?
4. Марина – рідна сестра Ірини. Тарас – брат Ірини. Михайло Панасович – дідусь Марини. Іринчиного тата звуть Павлом. Яке ім'я та по батькові тата Марини? Як по батькові брата Ірини? Відповідь. Тато Марини – Павло Михайлович, брат Ірини – Тарас Павлович.
5. Троє хлопчиків – Іван, Назар і Артем – робили іграшки з паперу. Назар закінчив роботу не останнім, а Іван – раніше, ніж Назар. У якому порядку хлопчики закінчили роботу?
6. Катруся зліпила з глини стільки іграшок, скільки й Оленка. Катруся почала ліпити раніше за Оленку, а закінчили дівчатка одночасно. Хто ліпив швидше?
7. У Михайлика було 5 яблук, а в Олесі та Степана – менше. Михайлик віддав одне яблуко Олесі, і в усіх дітей яблук стало порівну. Скільки яблук було в Степана?

III. Обговорення в групах. Які товари і послуги надають люди різних професій?

1. Поділіть дітей на групи.
2. Запропонуйте розглянути карточки та назвати професію і послуги, які надають ці люди.

IV. Гра «КУПІВЛЯ КОРИСНОСТІ»

Гра з картками «КУПІВЛЯ КОРИСНОСТІ»

Обладнання: Картки із зображення різних товарів (роздатковий матеріал для учнів), великі аркуші паперу, фломастери.

ЦІЛІ

- навчити учнів визначати
 - ЧОМУ люди купують;
 - ЯКУ користь шукають.

Пропонуємо один із добрих способів визначити, чому люди щось купують, – перелічити «корисність», яку вони шукають.

Інколи це легко, а інколи складно. Але це завжди цікаво.

Учні можуть побачити можливості нових ідей, коли перерахують корисність покупки.

Для того, щоб учні краще зрозуміли, чому люди купують і яку корисність шукають, проведіть з ними обговорення.

ВИЗНАЧЕННЯ ТОГО, ЧОМУ ЛЮДИ КУПУЮТЬ, НАДЗВИЧАЙНО ВАЖЛИВЕ ДЛЯ БУДЬ-ЯКОГО УСПІШНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Обговорення:

- Чому люди купують.....?

Наприклад, поставте учням запитання:

Спитайте:

- Чому люди купують велосипеди (автомобілі тощо)?
- Яку КОРИСТЬ вони шукають?

Можливі відповіді:

- зручність;
- швидкість;
- комфорт.

ВИЗНАЧЕННЯ ТОГО, ЧОМУ ЛЮДИ КУПУЮТЬ, НАДЗВИЧАЙНО ВАЖЛИВЕ ДЛЯ БУДЬ-ЯКОГО УСПІШНОГО ПІДПРИЄМСТВА

1. Поділіть учнів на групи.
2. З набору карток роздайте (або запропонуйте витягнути самотійно) одну картку для групи (ваза, телевізор, зелена фарба для волосся, взуття, тощо).
3. Кожна група повинна визначити:
 - яку користь шукають споживачі, роблячи цю покупку (активно шукаючи ідеї);
 - чи варто купувати цей товар (рішення групи; на обговорення питання – 15 хвилин).
4. Групи по черзі розповідають про свої ідеї перед класом.

ОБГОВОРЕННЯ

- Якщо ми розуміємо, ЧОМУ люди щось купують, тоді ми краще знаємо, ЩО ми їм продаємо. Ми продаємо корисність, а не продукт. Це стосується багатьох життєвих ситуацій, що їх також можна описати як продаж – переконання когось щось зробити, ведення переговорів, навіть навчання.
- Різні люди шукають різні товари.

взуття

зелена фарба
для волосся

планшет

ролики

солодощі

флешка

парфуми

одяг

фрукти

прикраси

засоби гігієни

сухарики

іграшки

книжка

фломастери

Учні повинні визначити і перевірити (дослідити):

- Які матеріали можна використати для створення продукту?
- Чи методи праці безпечні?
- Чи створений продукт безпечний для людей, природи?

У цьому учням буде необхідна консультація фахівця, або перевірена інформація.

Наголосіть учням, що така перевірка є обов'язковою: вони повинні ретельно перевірити, чи буде безпечним виготовлений ними товар для споживачів, щоб не виникало небезпечних ситуацій.

VI. Виготовлення корисної речі (напр., виготовлення дидактичного матеріалу з математики «Дивні прищепки»; поливалки для квітів з використаної поліетиленової пляшки тощо)

ЦІЛІ

- показати, що **корисні предмети або такі, що їх можна продати, інколи робляться просто і без великих затрат коштів;**
- розвивати творчі здібності та співпрацю у групі

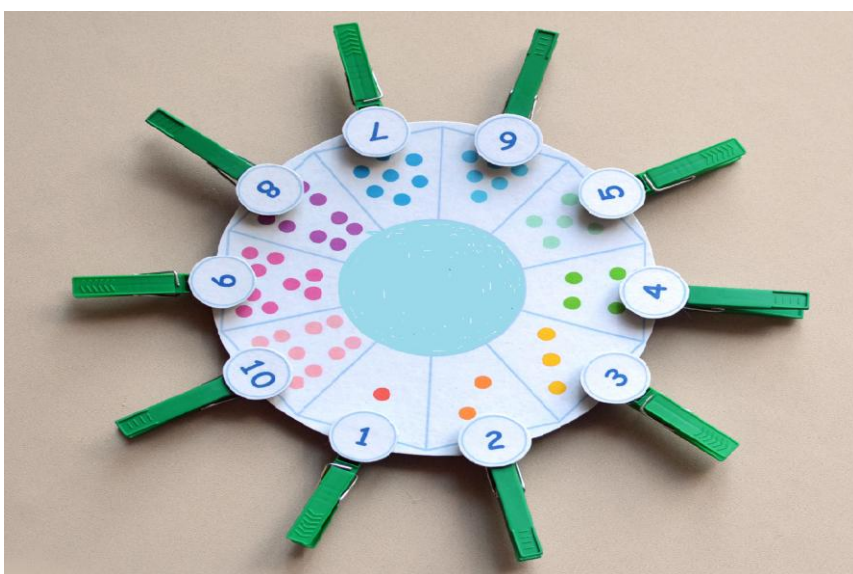
Гра «Винахідники, або гаряча п'ятірка» (дітям дають знайомі канцелярські речі (скріпка, гумка, олівець ...) пропонують придумати їм інше використання: (наприклад: скріпки – скріплення кількох аркушів паперу;• сережка;• тримач для дротів навушників;• закладка тощо).

Виготовлення дидактичного матеріалу з математики «Дивні прищепки» (учні з дому мають принести по 5 дерев'яних прищепок).

1 етап – розмальовування

2 етап – вирізання із заготовок цифр, фігурок тварин, вивчених букв та ін.

3 етап – наклеювання вирізаних заготовок на прищепку

РОЗРОБКА ПОЛИВАЛКИ ДЛЯ КВІТІВ

Обладнання: для кожної групи один поліетиленовий пакет, 1,5 літрова поліетиленова пляшка, одноразова шклянка, одна соломинка, горщик для рослин.

ЦІЛІ

- показати, що корисні предмети або такі, що їх можна продати, інколи робляться просто і дешево;
- розвивати творчі здібності та співпрацю у групі.

45

Поділіть учнів на групи по 5–6 чоловік. Завдання полягає у тому, щоби сконструювати і виготовити пристрій, який зволожуватиме землю в горщиках з домашніми квітами протягом 2-х тижнів, поки люди їдуть на відпочинок.

Встановіть часове обмеження 20–30 хвилин.

Коли групи вже готові або час закінчився, зберіть разом увесь клас, щоб обговорити результати й обмінятися враженнями. Дискусія повинна зосереджуватися на тому:

- що учні думають про роботу у групі;
- як виникла ідея, хто її автор;
- як ідея змінювалася під час роботи;
- наскільки задоволена група своїми зусиллями;
- чи існуватиме ринок для цього пристрою.

ВИГОТОВЛЕННЯ КАШПО

Проявивши трішки фантазії, поліетиленові пляшки можна з легкістю перетворити на кашпо чи горщики для зелені.

<http://kvitkainfo.com/landshaftnii-dizain/yak-zrobiti-kashpo-dlya-kvitiv.html>

VIII. Виконання однієї з цікавих ідей «Пакування подарунка»

ЦІЛІ

- розв'язування проблем;
- розвиток творчих здібностей;
- розвиток умінь досліджувати.

Учні працюють в малих групах. Кожній групі роздали аркуш паперу А 4, з якого вони повинні виготовити коробку найбільшого об'єму. Вчитель може запропонувати учням починати роботу з відрізання по 1 см з кожного кутка, з поступовим збільшенням відрізаних квадратиків.

Вони повинні дослідити, коли об'єм коробки став найбільшим.

Учням можна запропонувати зробити коробку найбільш цікавої форми.

ОБГОВОРЕННЯ:

Як ви цього досягли?

	ПЛАН РОЗГОРТКИ КОРОБКИ	

IX. Рефлексія

Виставка саморобок

Як отримати ДОБРІ результати? ОСІННІЙ БЛАГОДІЙНИЙ Ярмарок

навчають учнів розширювати і формулювати свою ідею у структурований план, що містить певні види діяльності: • задум; • урахування вимог охорони здоров'я та інтересів покупців; • реклама і збут; • розгляд фінансових питань

№ п/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс конкретного очікуваного результату
I.	Ранкова зустріч «Наш добродійний задум – Осінній ярмарок»	З увагою сприймає усні репліки однокласників й доречно реагує на усну інформацію.	2 МОВ 1.1–1 2 МОВ 1.1–1
II.	ОСІННІЙ БЛАГОДІЙНИЙ ЯРМАРОК Презентація власного і спільного виробу на ярмарку, участь в оформленні «класної ятки», здійснення купівлі- продажу, збір коштів	Визначає послідовність кроків для виконання отриманого завдання. Спілкується з батьками, вчителями, однокласниками.	2СЗО 1.3–72 СЗО 4.4–7
III.	Міні-концерт для учасників ярмарку.	Співає вивчені дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрої, характері ; виконує нескладні ролі в інсценізаціях; рухається в ритмі і темпі музики, узгоджує свої рухи з музичним супроводом (співом).	2 МІО 1.1–1 2 МІО 1.1–12 2 МІО 1.1–15
IV.	Слухання пісні Наталі Май «Сорочинський ярмарок»	Уважно сприймає твір мистецтва, виявляє свої враження від нього різними художніми засобами (звуками, кольорами, лініями, мімікою, рухами).	2 МІО 2.1–2
V.	Мозковий штурм для скарбнички ідей «Що можемо зробити, щоб стати добродійцями вже сьогодні?» Лічба ідей, що	Уживає відповідну до ситуації спілкування (тематики тижня) лексику і несловесні засоби (жести, міміку тощо). Підтримує аргументами власні думки або спростовує їх. Пояснює, чому людині потрібна добродійність.	2 МОВ 1.7–1 2 МОВ 1.6–4 2 СЗО 1.1–9 2 СЗО 1.1–10

потрапили до скарбнички. Класифікація ідей на такі, що можемо зреалізувати вже сьогодні, і такі, що потребують часу на свою реалізацію Обговорення «ЯК з користю використати зароблені спільно кошти?»	Пояснює важливість добрих вчинків для людини та довкілля. Розпізнає серед тверджень правдиві або неправдиві самостійно чи за допомоги однокласників, дорослих. Обґрунтовує власний вибір. Лічить за правилами лічби об'єкти навколишнього світу. Порівнює і впорядковує об'єкти навколишнього світу за однією або декількома ознаками. Розпізнає поведінку, яка показує сумлінність, чесність, відповідальність.	2 МАО 1.6–1 2 МАО 1.6–2 2 МАО 3.1–1 2 МАО 3.1–5 2 СЗО 4.5–5
VI. Рефлексія	Розповідає про те, що його /її вразило, схвилювало Ділиться своїми почуттями та емоціями від прослуханого та побаченого	2 СЗО 4.5–5 2МОВ 1.6–3 2МОВ 1.8–1

Як отримати ДОБРІ результати? ОСІННІЙ БЛАГОДІЙНИЙ Ярмарок

навчають учнів розширювати і формулювати свою ідею у структурований план, що містить певні види діяльності: • задум; • урахування вимог охорони здоров'я та інтересів покупців;

• реклама і збут; • розгляд фінансових питань

50

I. Ранкова зустріч

Другу руку простягни,
Посмішку усім пошли.
Добрий ранок!
Добрий день!
Нашу зустріч розпочнем!

Пісня «Український ярмарок»

<http://mypesnik.su/mp3/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D1%8F%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%BA>

«Наш добродійний задум – Осінній ярмарок»

- Привітайтеся з учнями, запропонуйте стати в коло.
- Учні по колу відповідають на питання «Що б ти хотів робити під час ДОБРОЧИННОГО ЯРМАРКУ?»

II. Осінній благодійний ярмарок

1. Участь в оформленні «класної ятки».
2. Презентація власного і спільного виробу на ярмарку.
3. Купівля-продаж товарів на ярмарку.

Поради вчителів:

1. В рамках ярмарку провести благодійний аукціон з розпродажу, власноруч виготовлених, дитячих саморобок. У аукціоні братимуть участь батьки.
2. Запропонуйте батькам виділити дітям кишенькові гроші для здійснення купівлі товарів на ярмарку (для купівлі учні повинні принести з собою 10–20 гривень – 7 (3) купюр по 1 грн; 1 купюру – 5 грн; 4 (1) купюри по 2 грн, які витратять на придбання ярмаркового краму).
3. Порадьте батькам фотографувати ранкові зустрічі, цікаві форми роботи протягом тижня з тим, щоб надалі цей матеріал використати для тижневої рефлексії.

III. Мозковий штурм для скарбнички ідей «Що можемо зробити, щоб стати добродійцями вже сьогодні»

1. Лічба ідей, що потрапили до скарбнички.
2. Класифікація ідей на такі, що можемо зреалізувати вже сьогодні, і такі, що потребують часу на свою реалізацію.
3. Обговорення:
 - Як з найбільшою користю використати зароблені спільно кошти?
 - Що робити з нереалізованим товаром.
4. Прийняття спільного рішення.

IV. Міні-вистава для учасників ярмарку «Український ярмарок»

Зал оформлений у вигляді ярмаркових рядів.

*Промінь сонця візьми у долоньку маленьку
Й до грудей своїх ніжно його притули.
Хай любов з добротою цвітуть у серденьку,
А тоді їх до іншого серця пошли.
Подаруй всім тепло свого серця, дитино,
І ніколи не кидай нікого в біді.
Прийде щастя до тебе тоді неодмінно,
Світла доленька буде у тебе тоді.*

Ведуча: Увага! Увага! Господарі, гості, дивіться, не минайте! На ярмарок прошу гуртом, поодиноці! Чекають на вас чудові гостинці! Тут щедрі дарунки із саду й городу. Тут пісня і жарти – усім в нагороду. Мерщій бо на ярмарок всі поспішайте – торгуйте, купуйте, танцюйте й співайте!

1 учень

За горами, за лісами
За широкими морями,
Не на небі – на землі
Жили люди трударі.
В будень люди працювали:
Пряли, віяли, орали, –
На ярмарку продавали,
Гроші від купців приймали.

2 учень

Гей, старі і молоді,
Швидше йдіть до нас сюди!
Тут у нас і тари-бари,
Всякі різні товари!

3 учень

Купувальники ідіть,
В продавців товар беріть!
Люди грошики ховайте,
Та погоничам моргайте.

Ідуть покупці дивляться на товар і продавці з лотками співають пісню «Ой там на веселім базарі»

*У віддаленому кутку хлопець на возі їде на ярмарок підбігає дівчинка
(Інсценізація пісні «Куди їдеш, Явтуше»).*

<https://www.youtube.com/watch?v=4dqnjhF2f1U>

або

<https://www.youtube.com/watch?v=nQYmyMCw2iY>

Слова переспівки (можна співати хлопці-дівчата)

Дівчина: Да куди їдеш, Явтуше,
Да куди їдеш, мій друже?

Явтух: Не скажу!

Дівчина: Да коли ж твоя та добрая ласка, то й скажеш.

Явтух: На базар.

Дівчина: Підвези ж мене, Явтуше,

Підвези ж мене, мій друже.

Явтух: Не хочу!

Дівчина: Да коли ж твоя та добрая ласка, то й схочеш.

Явтух: Сідай, та скраєчку.

Дівчина: Ой що везеш, Явтуше,
Ой що везеш, мій друже?

Явтух: Не скажу!

Дівчина: Да коли ж твоя та добрая ласка, то й скажеш.

Явтух: Груші.

Дівчина: Ой дай мені, Явтуше,
Ой дай мені, мій друже!

Явтух: Не дам!

Дівчина: Да коли ж твоя та добрая ласка, то й даси.

Явтух: Візьми, та гниленьку.

Дівчина: Обніму ж тебе, Явтуше,
Обніму ж тебе, мій друже.

Явтух: Не хочу!

Дівчина: Да коли ж твоя та добрая ласка, то й схочеш.

Явтух: Обніми, та не задуши!

Дівчина: Поцілую тебе, Явтуше,
Поцілую тебе, мій друже.

Явтух: Не хочу!

Дівчина: Да коли ж твоя та добрая ласка,
то й схочеш.

Явтух: Цілуй, та не вкуси!

Продавець яблук :

Лоточків із яблуками не обминайте,
які вам до столу – такі вибирайте:
Рум'яні, пахучі, солодкі, смачнющі.
А ну хутко купуйте собі!
Підбігає троє покупців, розбирають яблука.

Продавець груш :

Скуштуйте ви грушу солодку, рум'яну.
У роті немовби медок вона тане.
Скуштуйте – не минайте!
Груші собі придбайте!
Дає скуштувати батькам і пропонує купити.

Продавець гарбузів:

Подивіться, люди добрі, на наші гарбузи!
Жовтобокi, величезні, аж у землю вгрузли.
Їжте кашу гарбузову, вживайте насіння.
Тоді виросте щасливе й багате покоління!

Покупець:

Дайте гарбуз жовтявий на кашу солодку,
Та ще величавий на насіння купку.
Гурт дітей співає «Танцювала риба з раком».
Виходить Омелько і Омельчиха, дід, баба.

Омелько:

У мене Омелька невеличка сімейка,
Тільки я та вона, та старий та стара.
Та Іван та Панас та той хлопець, що в вас.

Омельчиха:

Та дві дівки косаті,
Та два парубки вусаті,
Та дві Христі в намисті,
Та дві ляльки в колисці.

Дід:

Он яка велика сімейка,
Треба купити по місці.
Великому – велику,
Меншому – меншу
Найменшому – найменшу.

Баба:

А що миски без ложки,
Треба купити ложки.
Великому – велику,
Меншому – меншу,
Найменшому – найменшу.
Пісня «Як пішли ми на базар».

Продавець посуду:

Приходьте сюди, дорогі господині,
Вибирайте посуд всій вашій родині.
Всій вашій родині тут миски і ложки,
Всілякі горнятка, мішалки і терки,
Качалка пuzата.
Сімейка Омелька купує посуд.

Омелько:

Ой і гарні, таке й гарні ваші ці горнята!
Треба всі їх до господи своєї забрати.

Омельчиха:

Мішалка і терка мені знадобиться,

Та й ложка і миска у хаті згодиться.

Гриць:

Велику ту ложку мені ви продайте –
Бо кашу солодку дуже люблю,
А малою ложкою мало набираю.

Дівчата кепкують з Гриця, який розсівся посеред ярмарку. (Інсценізація пісні «Грицю, Грицю, до роботи»).

Гра «Ярмаркова».

Продавець песика і паняночка.

Продавець песика:

Паняночко, купіть песика!

Паняночка:

Нічого собі гарний.
Якби була впевнена, що вірний, то купила б.

Продавець песика:

Та вірний, вірний!
Четвертий раз продаю,
А він повертається.

Паняночка:

Та цур вам! Собі вже тримайте.

Дід продає корову:

Тітка Ганна: Діду, продаєш ти корову свою?

Дід: Та зранку вже стою.

Тітка Ганна: І недорого хочеш за неї узять?

Дід: Та де там нажитись, своє б повернуть!

Тітка Ганна: Вже дуже корова у тебе худа!

Дід: Хворіє, сердешна, ну просто біда!

Тітка Ганна: А в надоях корова яка?

Дід: Та зроду не пив я того молока.

Тітка Ганна: Робота, діду, у тебе нелегка, але сусідка тобі я, чи хто я така?

Я поряд з тобою постою, продамо ми худобу твою.

Покупець: Корову продаєте?

Тітка Ганна: Купуй, як з грошиками! Корова, як сонце, як з золотом скриня.

Покупець: Так виглядає же худю.

Тітка Ганна: Ну... не дуже гладка, але ж має гарні надії!

Покупець: А багато корова дає молока?

Тітка Ганна: За день не видоїш – затерпне рука!

Дід: Та навіщо ж, Рябуню, тебе продаю?

Тітка Ганна свариться з дідом.

Дід (гладить корову): Нікому не продам свою Рябу!

Веде її додому. Виходять.

Продавець солодошів:

Кренделики, булочки – хутчіш розбирайте,
поки ще теплесенькі у торби ховайте!

Крамниця солодошів від батьків (розпродаж виготовлених власних солодошів).

Продавець вишиванок:

Дивуйтесь, купуйте, але не баріться,
Краса то яка – прийдіть подивіться!
Оця вишиванка – пасує дівчатам,
А інша така – до лиця вам, хлоп'ята.

Пісня

Господиня квітів:

А які чудові квіти!
Їх зробили наші діти!
Із паперу, із тканини,
З пір'я, стружки і лозини.
Все, що в руки потрапляє,
Тут чарівно розквітає!
В Україні, як і в світі,
Діти всі талановиті.
Аукціон дитячих робіт «Квіти».

4 учень:

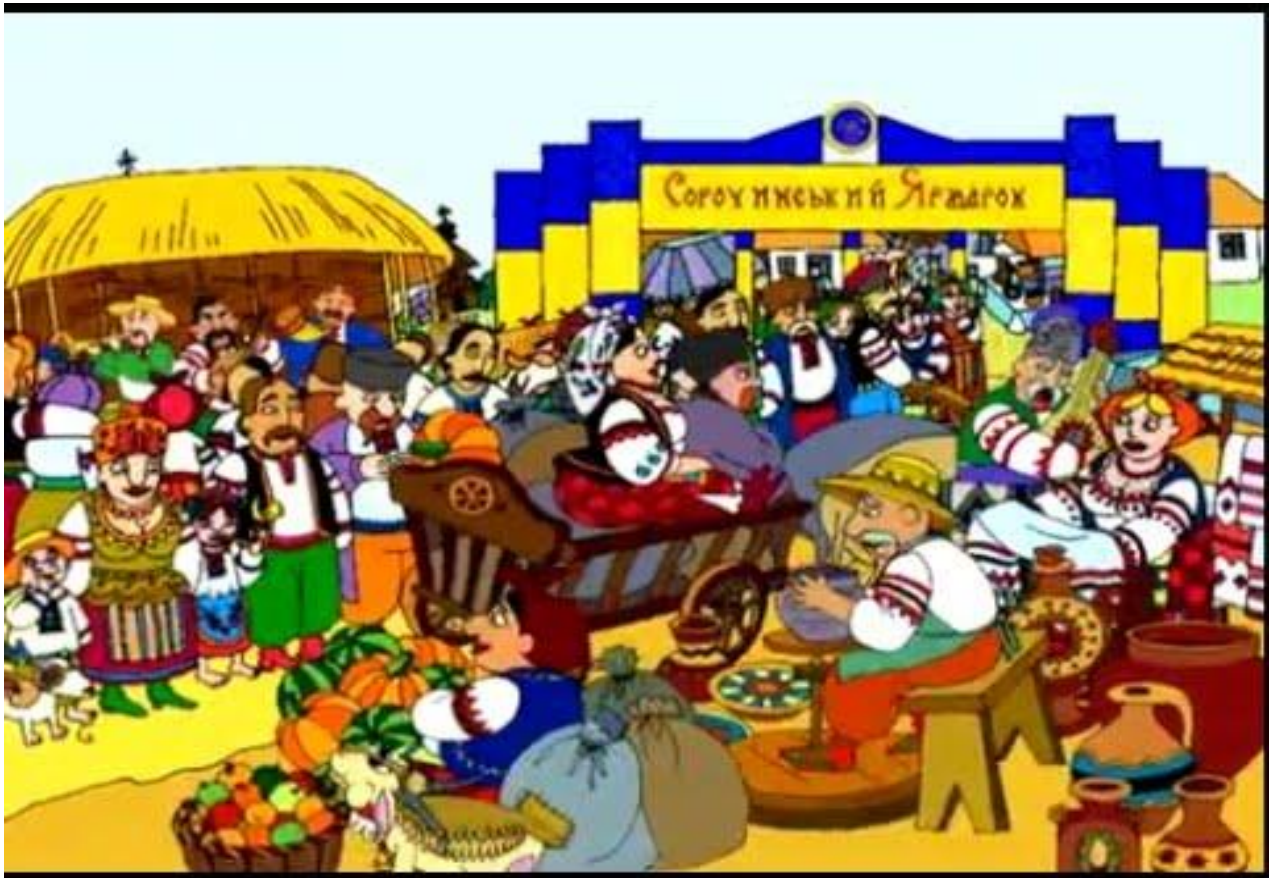
На добромуму ярмарку ми побували:
Одні продавали, другі – купували,
Співали, сміялись та й жартували,
А на кінець разом ще й затанцювали!

Ведуча:

Надворі вже смеркало. Скрипіли вози, розходились покупці, збирали крам продавці. Ярмарок стихав. Здалека пісні дівочої звук долинав.

**Ой там на веселім базарі
Ми продали і чимало ще й придбали.
А на вечір нам тому час іти вже додому.
Додому. Додому...**

V. Слухання пісні Наталі Май «Сорочинський ярмарок»

57

VI. Рефлексія

Матеріали для дітей

Додаток 1

Позитивні якості

творча

хитра

рішуча

працелюбна

впевнена

лінива

самостійна

приносить користь

добродійна

відповідальна

наполеглива

незалежна

обережна

підтримує інших

зацікавлена

надійна

старанна

активна

Д – обродійний

А – ктивний

Н – адійний

И –

Л –

О –

С – таранна

О – бережна

Ф –

І –

Я –

Добро + дія

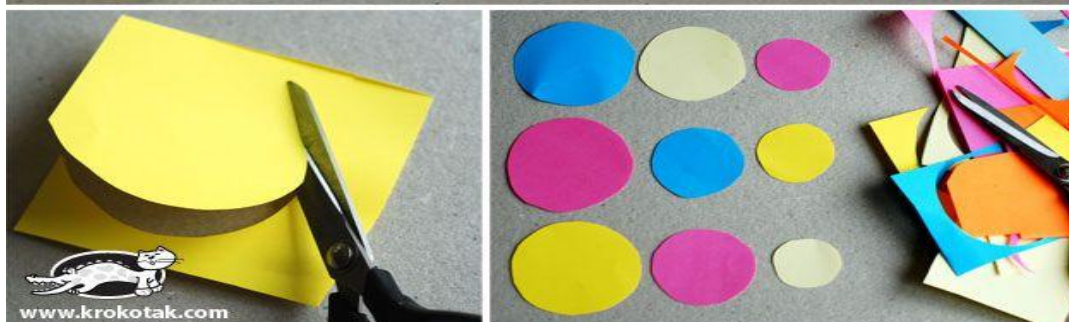
Добродій

Добродійка

Додаток 5

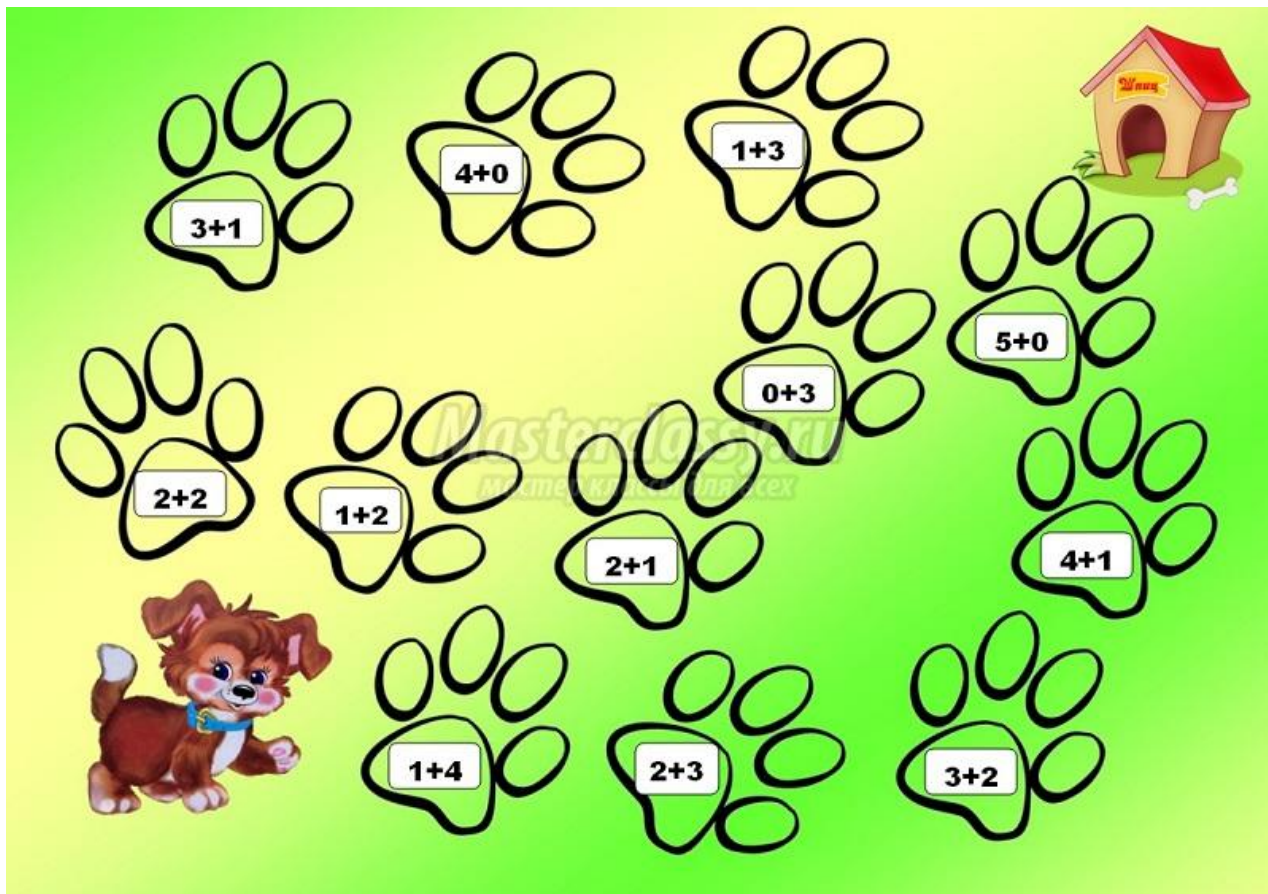

Додаток 8

Допоможіть песикові дістатися до буди, йдучи лише по тих слідах, на яких записано вирази з результатом 5

67

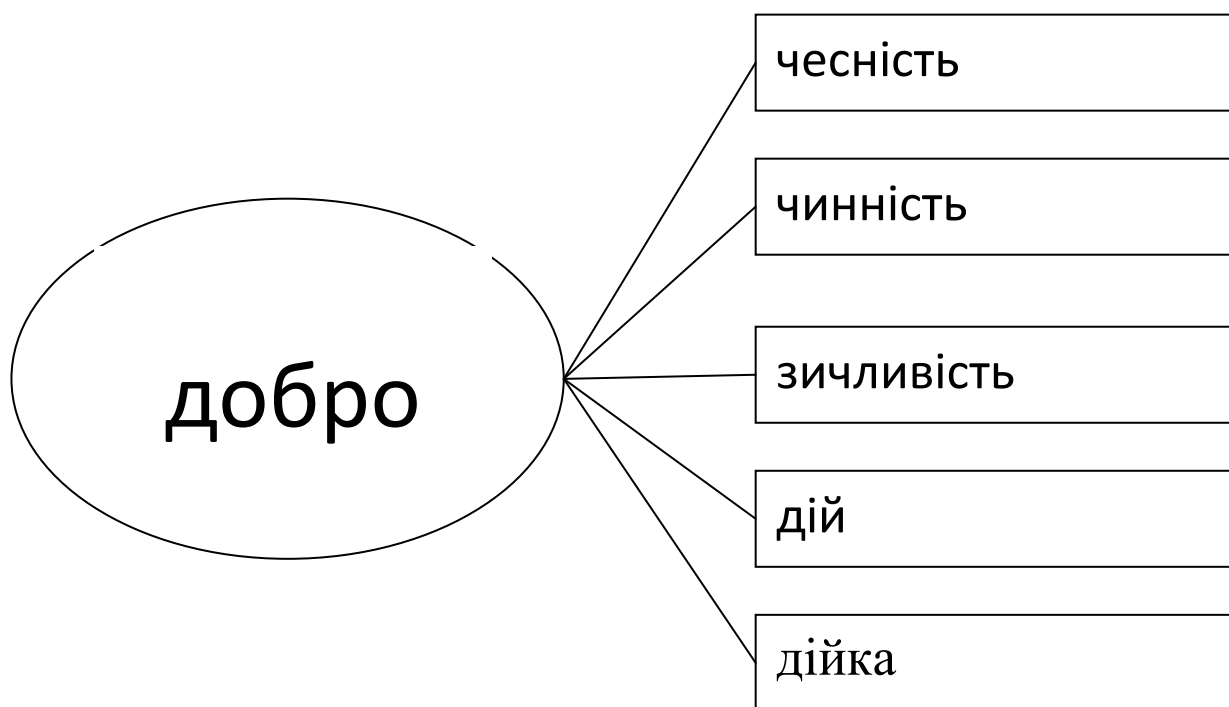
Лічилка:

- Раз-два. Ну й дива!
 - Раз-два-три! Ти диви!
 - Три-чотири! Говорили!
 - Раз-два-тир-чотири-п'ять!
- Зранку вчуся рахувати.
Все зраховано навкруг:
Дерева, ріка і крук,
Що на дереві сидить
І кричить мені: «Ур-ра!
Рраз-два-три-чотири –
Кр-ра!».

Додаток 9

68

Чесність

Дія

ДОБРО

Зичити

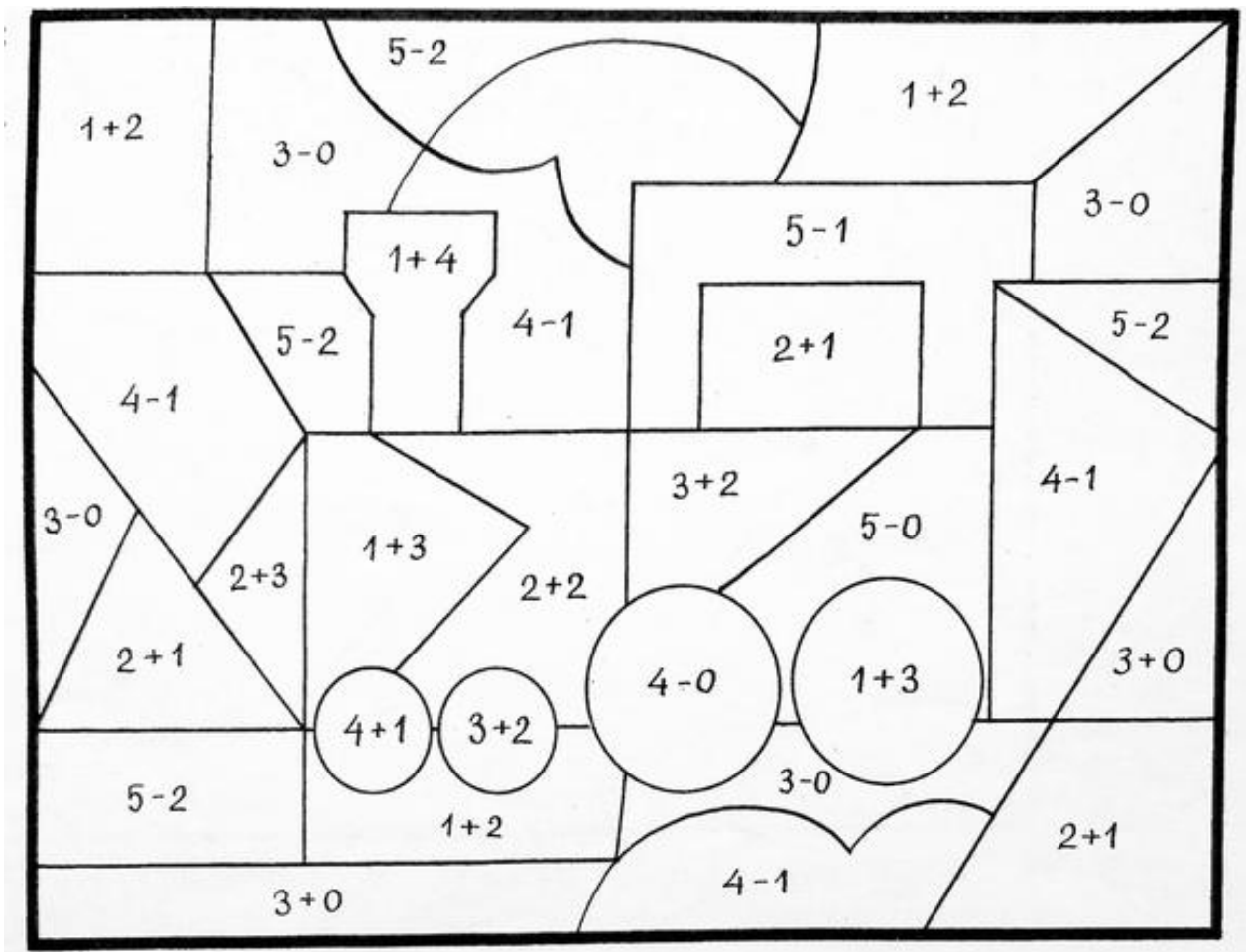
Чинити

Додаток 11

70

Додаток 15

взуття

зелена фарба
для волосся

планшет

ролики

солодощі

флешка

парфуми

одяг

фрукти

прикраси

засоби гігієни

сухарики

іграшки

книжка

фломастери

Додаток 16

75

	ПЛАН РОЗГОРТКИ КОРОБКИ	

